

Når viden forsvinder

Med Donald Trumps indsættelse som amerikansk præsident har meget forandret sig. Bag mediernes store overskrifter gemmer sig også et par mindre, som har betydning for amerikansk biblioteksvæsen og dansk forskning

Angrebet på biblioteker – nedlæggelsen af IMLS

□ Kerstin Weisdorf

Et af USA's vigtigste kulturbærende agenturer er i færd med at blive lukket ned. The Institute of Museum and Library Services (IMLS) – det føderale organ, der siden 1996 har ydet afgørende støtte til biblioteker og museer i hele landet – står nu over for en historisk afvikling. IMLS svarer i funktion til Danmarks Slots- og Kulturstyrelse og med sine tilskud, nationale initiativer og dataindsamling har IMLS i årevis løftet lokale kulturinstitutioner og givet millioner af amerikanere adgang til viden, læring og fællesskab.

Den 14. marts 2025 udstedte præsident Trump en bekendtgørelse om at nedlægge IMLS. Med ét blev det eneste føderale agentur, der målrettet støtter biblioteker og museer, sat på afviklingskurs. Få dage senere, den 20. marts, blev agenturets kontorer ransaget af føderale myndigheder, og størstedelen af de ca. 75 ansatte sendt hjem på tvungen orlov. Ved udgangen af april er kun 12 medarbejdere tilbage – heriblandt topledelsen.

Reaktionen kom hurtigt. Den 4. april sagsøgte justitsministrene fra 21 delstater Trump-administrationen i håb om at få standset – eller i det mindste udsat – nedlæggelsen af IMLS og seks andre føderale institutioner. Samtidig satte den fungerende direktør, Keith Sonderling, alle allerede tildelte tilskud på pause den 8. april. Resultatet: Projekter landet over er gået i stå. Biblioteker og museer står uden deres planlagte støtte, og mange må nu kæmpe for at overleve. Oven i alt har Trump den 8. maj fyret lederen af Library of Congress, Carla Hayden. Hayden var den første kvinde og den første afroamerikaner til at bestride posten. Hun var også den første i jobbet, der havde en tidsbegrænset periode. Hendes embedsperiode stod til at udløbe næste år.

For det her handler ikke kun om budgetter og bureaukrati. Det handler om adgangen til

viden og kultur – og om, hvad det koster, når et samfund vælger at afvikle de strukturer, der sikrer begge dele. IMLS har spillet en helt central rolle i at fremme digital inklusion, læsefærdigheder, livslang læring og skabt grobund for levende, lokalt kulturliv. Med agenturets lukning trues ikke bare igangværende programmer – men hele fundamentet for offentlig oplysning og kulturformidling i USA.

Biblioteker er meget mere end bøger. De er demokratiske magtcentre, trykke læringsrum – livliner i både by og land. IMLS' andel af det samlede føderale budget er forsvindende lille, blot 0,003 procent – men effekten af dets støtte er enorm. Uden den risikerer millioner af amerikanere at miste adgang til helt basale tilbud, som eksempelvis, tidlig læsestøtte til børn, jobtræning og karrierevejledning, forskning i bibliotekernes rolle og samfundseffekt, STEM- og GenAI-uddannelsesprogrammer, hjælp og ressourcer til veteraner og ældre borgere samt gratis højhastighedsinternet – især i landdistrikter og udsatte områder.

Tabet af IMLS vil forstærke den digitale kløft, svække den nationale læsefærdighed, begrænse mulighederne for ekstern finansiering – og efterlade lokale myndigheder med en regning, de færreste kan betale. For mange vil det betyde kortere åbningstider, personalettereduktioner og – i værste fald – lukning af biblioteker. Især i de samfund, hvor behovet er størst.

Det er svært at se dette som andet end et direkte angreb på offentlig adgang til viden. Når man nedlægger infrastrukturen for læring og fællesskab, river man samtidig noget vigtigt op med rode: det fælles fundament, som demokrati, dannelse og deltagelse bygger på.

Support statement

The Revv / Danish Association of Research Libraries (DFFU) firmly supports the Institute of Museum and Library Services (IMLS) and strongly condemns the raid on its offices by Doge officials on March 20th. The executive order on March 14th to dismantle IMLS poses a grave threat to the foundation of public, academic, and school libraries across the United States.

At Revv / DFFU, we recognize IMLS as a lifeline for children and adults alike, providing opportunities for learning, growth, and connection. Its loss would be felt most acutely by those in greatest need.

We stand in solidarity with the American Library Association and other advocates in urging the U.S. Congress to reject this executive order and safeguard the future of America's libraries.

To our fellow librarians in the U.S, know that we stand with you. We see you, we hear you and we support you.

Amerikansk sletning af data rammer også danske forskere

□ **Mette Buje Grundsøe**, Aalborg Universitetsbibliotek

Som beskrevet i Weekendavisen den 12. marts 2025 igangsatte den amerikanske regering under Donald Trump en omfattende sletning af information fra offentlige hjemmesider. Retningslinjer om kønsidentitet, mangfoldighedspolitikker og datasæt om LGBT+-befolkningens sundhed er blandt det indhold, som nu er fjernet fra centrale myndighedssider som det amerikanske sundheds- og undervisningsministerium.

Selv om dette sker i USA, har det vidtrækkende konsekvenser for os i Danmark. Mange danske forskere – især inden for folkesundhed, samfundsvidenskab, kønsstudier og uddannelse – er afhængige af fri adgang til netop disse datakilder. Hvis National Institutes of Health (NIH) begrænser eller censurerer indhold i databaser som PubMed kan det føre til, at også forskningsartikler udført på f.eks. Aalborg Universitet bliver fjernet eller gjort utilgængelige, blot fordi forskningen berører emner, som af den nuværende amerikanske regering betragtes som politisk følsomme.

Overlæge og klinisk lektor ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på AAU, Jacob Bodilsen, kalder udviklingen ”åbenlyst problematisk”:

”Forskning skal være uvildig og alene det, at den nuværende amerikanske regering stiller spørgsmål ved videnskaben har en afsmittende negativ association til videnskab, som det nok er vanskeligt at rette op på i lang tid,” siger han.

”Den frie tanke har altid været en grundsten i forskning. Det er vigtigt at diskutere resultaterne og tolkningen heraf – men altid ud fra et objektivi grundlag og ikke fra et politisk ståsted. Den nuværende tendens viser, at vi må stå sammen i forskningsmiljøet for at fastholde disse principper.”

Dansk forskning bygger i høj grad på adgang til internationale databaser, samarbejde med udenlandske institutioner og publicering i globale tidsskrifter. Den amerikanske sletningspolitik truer ikke kun den frie vidensdeling, men også kvaliteten og udbredelsen af forskningen – særligt inden for områder relateret til social ulighed, sundhed og minoritetsrettigheder.

”Måske PubMed vil miste værdi i fremtiden, men tilsvarende vil europæiske databaser vokse i vigtighed,” siger Jacob Bodilsen.

i *Hvad er blevet fjernet i USA?*

Fra officielle hjemmesider i USA er blandt andet fjernet:

- Retningslinjer om kønsidentitet fra Sundhedsministeriet (HHS)
- Politik for mangfoldighed og inklusion på undervisningsområdet
- Tidligere tilgængelige datasæt om LGBT+sundhed
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC) ’s vejledninger målrettet transpersoners sundhed
- Rapporter om social ulighed og minoriteters adgang til sundhedsydelser

3 ting du kan gøre som underviser eller bibliotekar

- 1. Styrk lokal arkivering og backup**
Gem centrale rapporter og datasæt, mens de stadig er offentligt tilgængelige. Brug institutionelle arkiver eller åbne platforme
- 2. Undervis i kildekritik og digitalt beredskab**
Gør studerende og kolleger opmærksomme på, hvordan viden forsvinder – og brug det som eksempel på, hvorfor kritisk informationskompetence er vigtigere end nogensinde.
- 3. Støt åben videnskab og europæisk datasuverænitet**
Deltag i netværk, projekter og samarbejder, der arbejder for robust adgang til forskning og datainfrastruktur uafhængig af politisk pres.